

Domein bestuur en omgeving
Team financieel toezicht

Postadres Provinciehuis

Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum

Zie verzenddatum linksonder

Ons kenmerk

PZH-2025-879307044
DOS-2025-0000032

Uw kenmerk

n.v.t.

Bijlagen

n.v.t.

Gemeenteraad van Alphen aan den Rijn
T.a.v. de raadsgriffier
Postbus 13
2400 AA ALPHEN AAN DEN RIJN

Onderwerp

Tussenbericht Financieel toezicht 2025

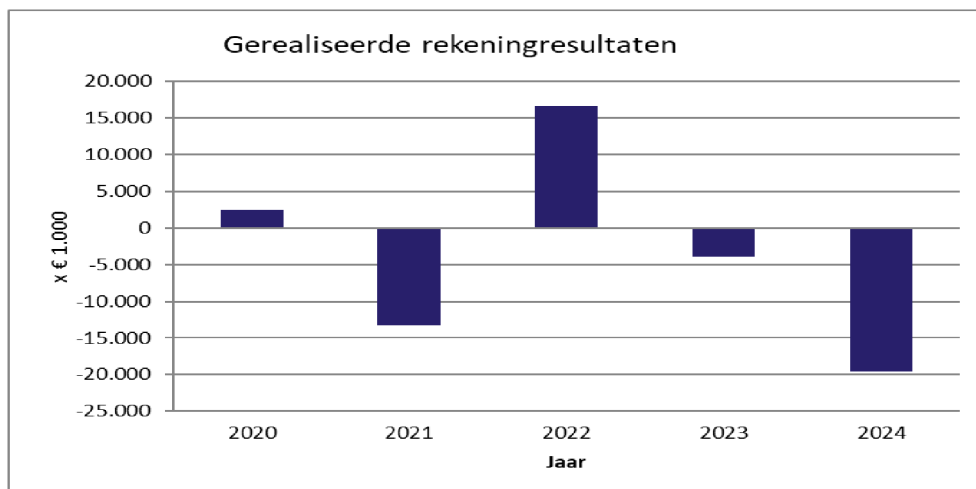
Geachte raad,

Als raad bent u de eerstverantwoordelijke voor het financieel gezond blijven van uw gemeente. Ons financieel toezicht ondersteunt u daarbij door het uitvoeren van onderzoek van uw begroting.

Voorafgaand aan de beoordeling van uw begroting voor het komende jaar ontvangt u van ons een tussenbericht. Hiermee informeren wij u over specifieke aandachtspunten voor uw begroting en algemene ontwikkelingen die uw financiën kunnen raken. Wij maken hierbij gebruik van uw jaarstukken, kadernota 2025 en voorjaarsnota 2025.

Jaarrekening 2024

Uw jaarrekening sluit met een negatief resultaat van € 19,6 miljoen. Hieronder hebben wij de resultaten vanaf de jaarrekening 2020 in een diagram opgenomen.

Uw jaarrekening 2024 vertoont een aanzienlijk tekort dat nog negatiever blijkt wanneer de budgetoverhevelingen hier vanaf worden gehaald en de reservemutaties buiten beschouwing

worden gelaten. Dit heeft een nadelig effect op uw eigen vermogen en de mate waarin u in staat bent uw risico's af te dekken. Het negatieve rekeningresultaat geeft aan dat uw exploitatie niet in evenwicht is. Het is belangrijk dat u de meerjarige financiële effecten van de jaarrekening 2024 verwerkt in de begroting 2026 en de meerjarenraming 2027-2029. Wij roepen u op om het structureel evenwicht in uw begroting te herstellen en hierbij bestuurlijke keuzes niet uit de weg te gaan. Hieronder gaan wij hier verder op in.

Aandachtspunten voor de begroting 2026 en meerjarenraming 2027-2029

Niet sluitend begrotingsjaar

Op 22 mei 2025 heeft u unaniem ingestemd met de gezamenlijke aanpak bestuurlijke uitdagingen Alphen aan den Rijn. Onderdeel van dit besluit was de intensieve samenwerking tussen u en het college om op die manier een breed draagvlak te realiseren op een drietal beleidsthema's, waaronder de gemeentelijke financiën. Het resultaat van deze intensieve samenwerking was een door u vastgestelde kadernota met hierin een breed gedragen nulsituatie (zonder politieke keuzes). De nulsituatie in de Kadernota 2026 geeft een tekort weer van € 13,376 miljoen in 2026, aflopend tot € 6,579 miljoen in 2029. In deze saldi is deels al rekening gehouden met de stijgende jeugdzorglasten door structureel € 4,0 miljoen bij te ramen. Echter, wij hebben begrepen dat op basis van de huidige inzichten dit onvoldoende is.

U kiest ervoor om de begroting 2026-2029 in het laatste jaar structureel sluitend te krijgen. Om in aanmerking te komen voor repressief (regulier) toezicht dient u bij een niet sluitende begroting aannemelijk te maken dat het evenwicht uiterlijk in het laatste jaar van het meerjarenperspectief (2029) hersteld wordt. Dit betekent dat de structurele lasten door structurele baten worden gedekt en dat de ramingen reëel zijn. Specifiek betekent dit dat bezuinigingen voorzien zijn van concrete maatregelen en dat deze voorzien zijn van een plan van aanpak. Verder moet voldoende rekening gehouden zijn met loon- en prijsontwikkelingen en voor het sociaal domein naast prijsontwikkelingen ook met de verwachte volumegroei. Met andere woorden om in aanmerking te komen voor repressief (regulier) toezicht mag de meerjarenbegroting geen wensbegroting zijn. Gelet op de druk op uw exploitatie en het feit dat u het evenwicht in het laatste jaar van de meerjarenraming wilt herstellen adviseren wij u om bij het opstellen van de begroting 2026 ambtelijk contact met ons te zoeken op bovenstaande punten.

Raming jeugdzorglasten

Uw gemeente is aangesloten bij de Gemeenschappelijke Regeling Serviceorganisatie Zorg (SOZ). SOZ heeft zelf 'bureaunkosten', deze worden in de begroting van de GR verantwoord. De realiteit van deze ramingen evenals het structureel en reëel evenwicht toetsen wij bij de beoordeling van die begroting.

SOZ levert de deelnemende gemeenten ook een adviesbegroting voor de zorgkosten. Deze zorgkosten worden in de begroting van de gemeenten zelf verantwoord en de realiteit van deze ramingen toetsen we bij de beoordeling van de gemeentebegrotingen. Dit betekent dat u, net als alle andere deelnemende gemeenten, als gemeente zelf verantwoordelijk bent voor een realistische raming van de jeugdzorglasten. Een reële raming is gebaseerd op de laatste realisatie plus volume- en prijsontwikkelingen. In uw kadernota 2026 gaat u op basis van een extern rapport uit van een structurele stijging van de kosten van de jeugdzorg met € 4,0 miljoen. Wanneer er vooraf rekening wordt gehouden met een financieel effect van nog te realiseren bezuinigingen dan dient u zelf uit te kunnen leggen waarom een bepaald financieel effect voor uw gemeente realistisch is en welke acties u gaat uitvoeren om dit te realiseren. Bij de beoordeling van de begroting 2026 en meerjarenraming 2027-2029 zullen wij hierop toetsen en verwachten wij dat u de ramingen kunt onderbouwen.

Weerstandratio

Uit uw jaarstukken blijkt dat de algemene reserve een forse daling laat zien. Deze daling zet zich op basis van de nulsituatie uit de kadernota verder voort. Door de negatieve begrotingssaldi daalt de weerstandratio van een onvoldoende 0,7 in 2026 naar een negatieve 0,7 in 2029. In deze prognose anticipeert u ook op een positieve winstverwachting van de grondexploitaties. Deze winstverwachting moet nog gerealiseerd worden en is daarmee onzeker. De hoogte en ontwikkeling van de weerstandratio betekent dat u onvoldoende in staat bent om uw risico's af te dekken en negatieve rekeningresultaten op te vangen. Wij roepen u op om de algemene reserve op een acceptabele stand te houden en dit te betrekken bij het herstellen van het evenwicht in uw begroting. Bij de beoordeling van de begroting en het bepalen van het toezichtregime zullen wij de stand van de algemene reserve betrekken.

Verder hebben wij in eerdere brieven gevraagd of u uw methodiek voor het berekenen van de risico's wilt heroverwegen. Een standaardpercentage van het begrotingstotaal vinden wij geen adequate risicoanalyse. Zo lang u deze methodiek hanteert kunt u geen gebruik maken van de regeling om het surplus van uw algemene reserve in te zetten als structureel dekkingsmiddel.

Beheerplannen

Ook hebben wij in onze begrotingsbrief 2025 aandacht gevraagd voor het feit dat een aantal van uw beheerplannen niet meer actueel is en dat er sprake is van achterstand in de uitvoering van onderhoud. In uw begroting 2025 gaf u aan deze actualisatie op korte termijn uit te voeren en dat de achterstanden worden ingelopen. Deze actualisatie wordt blijkens de jaarrekening 2024 vorm gegeven door een integraal beheerplan (IBORplan) op te stellen waarmee alle losse beheerplannen integraal worden geactualiseerd. Voorzien wordt dat het integrale beheerplan het laatste kwartaal van 2025 klaar is en daarna jaarlijks wordt geactualiseerd. Wij adviseren u zo spoedig mogelijk de financiële gevolgen van deze actualisatie in de begroting te verwerken en zo mogelijk bij het opstellen van de begroting 2026 een inschatting hiervan te maken.

Ontwikkelingen gemeentefonds

Het kabinet heeft in de voorjaarsnota bekend gemaakt dat de gemeenten in de komende jaren extra middelen in het gemeentefonds ontvangen. Dit is inmiddels ook verwerkt in de meicirculaire. Een gedeelte hiervan is ter compensatie van de terugval van het accres vanaf 2026 en een deel betreft extra middelen voor de tekorten in de jeugdzorg. De dekking voor tekorten voor de jeugdzorg zijn voor de eerstkomende jaren conform het advies van de Commissie van Ark, dat onderzoek doet naar het verloop van de lasten voor de jeugdzorg bij de gemeenten. Na 2028 komt een gedeelte van de extra middelen voor de jeugdzorg te vervallen, vooruitlopend op aankomende wetswijzigingen en nog te realiseren bezuinigingen. Wij hebben ambtelijk gecommuniceerd hoe om te gaan met deze terugval aan inkomsten vanaf 2028, zodat ook de meerjarenraming van uw begroting realistisch blijft. Uw gemeente heeft in de kadernota de financiële terugval vanaf 2028 conform onze richtlijnen verwerkt.

Aanbod

Wij zijn altijd bereid om een mondelinge toelichting aan u als raad te geven en/of schriftelijke vragen over de financiële positie van uw gemeente te beantwoorden. Ook kunnen we op uw verzoek samen met uw ambtelijke organisatie een taakveldanalyse uitvoeren.

Een taakveldanalyse geeft uw gemeente meer inzicht in de beleidskeuzes die gemaakt kunnen worden bij het structureel in evenwicht brengen van de begroting. Wij voeren taakveldanalyses alleen uit in het eerste halfjaar, zodat de uitkomsten kunnen worden betrokken bij de voorbereiding van uw begroting voor het volgende jaar. In het onderzoek wordt uw gemeente op taakveldniveau

vergeleken met (vergelijkbare) gemeenten. We zoeken samen met uw ambtelijke organisatie naar verklaringen voor eventuele verschillen in de lasten per taakveld tussen uw gemeente en de referentiegemeenten. Hiervoor is het noodzakelijk dat uw organisatie bereid is tot inzet van voldoende capaciteit om samen met ons tot een bruikbaar advies te komen.

Als u belangstelling hebt voor een taakveldanalyse, dan kunt u hiervoor tot uiterlijk 1 februari 2026 via uw griffier contact opnemen met de provincie.

Tot slot

Meer financiële informatie, waaronder de kengetallen op basis van uw begroting 2025, vindt u op [Financieel toezicht - Provincie Zuid-Holland](#) onder het kopje *Dashboard Financieel toezicht gemeenten*.

Deze brief wordt ook digitaal naar de griffier van uw gemeente gezonden, zodat u gebruik kunt maken van de digitale links.

Graag ontvangen wij vóór 1 november a.s. een schriftelijke reactie op deze brief.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
voor dezen,

Drs. R. Baatenburg de Jong MSc
Manager Domein bestuur en omgeving

Deze brief is digitaal vastgesteld, hierdoor staat er geen fysieke handtekening in de brief.

Wij verzoeken u in uw correspondentie altijd het DOS-nummer te vermelden dat wij rechts bovenaan in deze brief hebben opgenomen.

Afschrift aan:

- Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Alphen aan den Rijn